

Prof. dr hab. inż. Walery SZUŚCIK, Dr h.c. 1929-2012

Wybitny człowiek i uczonec

W dniu 22 lipca 2012 roku odszedł prof. dr hab. inż. Walery Szuścik, dr h. c. – wybitny specjalista, cieszący się dużym uznaniem środowisk naukowych i technicznych związanych z przemysłem wydobywczym, człowiek o niespożytej energii i – rzadko dziś spotykanej – pasji bezinteresownego społecznego działania na rzecz środowisk w których żył.

Profesor Walery Szuścik urodził się 26 listopada 1929 roku w Kończycach Wielkich. Jego rodzice byli nauczycielami. Atmosfera rodzinnego domu z pewnością wpłynęła na ukształtowanie powołania do pracy pedagogiczno-wychowawczej, na rozwój zainteresowań naukowych i potrzebę działalności społecznej. Po złożeniu w 1948 r. egzaminu dojrzałości w Liceum Matematyczno-Przyrodniczym w Cieszynie, rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Śląskiej

w Gliwicach, które ukończył uzyskując w 1952 roku dyplom inż. mechanika, a w 1954 mgr. inż. mechanika. Jeszcze podczas studiów, bo w 1950 roku rozpoczął pracę zawodową w Politechnice Śląskiej jako młodszy asystent w Katedrze Mechaniki Technicznej na Wydziale Mechanicznym. Już wtedy Profesor W. Szuścik większość zajęć dydaktycznych prowadził na ówczesnym Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej.

Od wczesnych lat 50. datują się więc ściśle związki Profesora Walerego Szuścika, zarówno z Gliwicami, jak również z Górnictwem, a w szczególności z Wydziałem Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej. Równocześnie z pracą naukową na Wydziale Mechanicznym, ukoronowaną – w 1962 roku – obroną rozprawy doktorskiej pt.: „*Stan graniczny profilów stalowej obudowy górniczej*”, podjął on studia na specjalności Technika Eksploatacji Złóż, na ówczesnym Wydziale Górniczym, które ukończył w 1962 roku, uzyskując dyplom mgr. inż. górnika.

Przedmiotem Jego rozprawy habilitacyjnej były badania dotyczące współpracy z górotworem, obudowy wyrobisk korytarzowych poziomych, o przekroju kołowym i eliptycznym, wykonanych z betonu natryskowego. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w roku 1987 roku, natomiast w roku 1990 otrzymał tytuł naukowy profesora.

Prof. dr hab. inż. Walery Szuścik, dr h.c. był współorganizatorem Zakładu Zastosowań Mechaniki w Górnictwie i jego kierownikiem w latach 1963÷2000. Przez 6 lat kierował Punktem Konsultacyjnym Politechniki Śląskiej w Rybniku. Przez 14 lat pełnił funkcję Zastępcy Dyrektora Instytutu Mechanizacji Górnictwa ds. Nauczania i Wychowania. W latach 1991÷2000 był Dyrektorem tegoż Instytutu.

Profesor Walery Szuścik cieszył się nie kwestionowaną opinią świetnego dydaktyka i wychowawcy. Był promotorem ponad 100 prac dyplomowych magisterskich i inżynierskich. Profesor Szuścik jest współautorem dwutomowego skryptu „Wytrzymałość materiałów”. Pod jego kierunkiem opracowano również trzytomowy skrypt pt.: „Metodyczny zbiór zadań z wytrzymałości materiałów”. Skrypty te, wielokrotnie wznawiane, służą do dziś pomocą studentom Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej. Prof. dr hab. inż. Walery Szuścik, dr h.c. był między innymi współautorem podręcznika rozwiązywania zadań z mechaniki, wydanego w 2005 roku przez Politechnikę Śląską i Moskiewski Państwowy Uniwersytet Górniczy.

Swoje bogate doświadczenie dydaktyczne oraz zamiłowanie do pracy z młodzieżą, Profesor Walery Szuścik przekazywał również młodym pracownikom Uczelni, prowadząc interesujące zajęcia na Studium Pedagogicznym dla Asystentów i Adiunktów przy Politechnice Śląskiej.

Zajęcia te, cieszyły się wielkim uznaniem, prowadzone były na bardzo wysokim poziomie. Pan Profesor dawał osobom rozpoczynającym karierę w zawodzie nauczyciela akademickiego znakomity przykład „dobrej roboty”.

Profesor Walery Szuścik był promotorem 16 prac doktorskich. Doktoranci Profesora to:

- dr inż. Jerzy KUCZYŃSKI
- dr inż. Jan BĄK
- dr inż. Kazimierz KOŚLACZ
- dr inż. Stefan LUBAŃSKI
- dr inż. Edmund ZASTAWNY
- dr inż. Stanisław SZWEDA
- dr inż. Bronisław RADZIK
- dr inż. Alfred TRONT
- dr inż. Witold BIAŁY
- dr inż. Józef MARKOWICZ
- dr inż. Grzegorz BOBKOWSKI
- dr inż. Lidia KUMOR
- dr inż. Andrzej SCHYMA
- dr inż. Jarosław BRODNY
- dr inż. Marek PROFASKA
- dr inż. Grzegorz BOMERSBACH

Opracował łącznie ponad 50 recenzji prac doktorskich, prac habilitacyjnych oraz wniosków na stanowisko profesora i tytuł profesora.

Zainteresowania naukowe profesora Walerego Szuścika koncentrowały się wokół następujących zagadnień:

– **Wytrzymałościowego projektowania obudów chodnikowych i ścianowych**

W tym zakresie należy podkreślić wkład Pana Profesora w zastosowanie metod nośności granicznej do projektowania obudowy, zarówno chodnikowej, jak i ścianowej. Profesor Walery Szuścik jest autorem systemu projektowania wytrzymałościowego obudowy zmechanizowanej. W publikacjach przedstawiał zagadnienia dopuszczania sekcji obudowy zmechanizowanej do stosowania w podziemnych wyrobiskach eksploatacyjnych oraz problemy związane z remontami i modernizacją obudowy zmechanizowanej.

– **Współpracy obudowy chodnikowej i zmechanizowanej obudowy ścianowej z górotworem w warunkach obciążenia statycznego i dynamicznego**

Tej problematyce poświęcone są prace teoretyczne, w których Pan Profesor sformułował metody modelowania matematycznego obciążenia działającego od strony górotworu na obudowy chodnikowe: stalowe, z betonu natryskowego i sekcje obudowy zmechanizowanej. Szczególne miejsce wśród publikacji Profesora W. Szuścika dotyczących współpracy obudów z górotworem, zajmują prace na temat ich dostosowania do warunków występowania tępaków oraz publikacje prezentujące wyniki pomiarów dołowych obciążenia działającego na sekcje obudowy zmechanizowanej.

– **Badania tępaków**

Była to problematyka szczególnie pasjonująca Pana Profesora. Prace teoretyczne oraz badania, którymi kierował doprowadziły do wykrycia i opisanie właściwości materiału węglowego, którą nazwał „zjawiskiem tępiania materiału węglowego”. Następnie trzeba wymienić prace na temat tępaków eksplozywnych z czoła ściany do wyrobiska ścianowego, tępaków eksplozywnych z ociosów do chodnika. Dziedziny tej dotyczą również prace Pana Profesora nad metodami pomiaru składo-

wych stanu naprężenia w otoczeniu wyrobisk korytarzowych i eksploatacyjnych oraz aparatury do oceny stanu zagrożenia wyrobiska tępianiem eksplozywnym.

– **Wybranych problemów mechanizacji górnictwa**

Należy tutaj wymienić publikacje Profesora W. Szuścika na temat urabialności węgla i skał, traktowanej jako funkcja warunków naturalnych. W swoich pracach poruszał też wybrane problemy dotyczące urządzeń wyciągowych, czy też zagadnienia badań akustycznych maszyn urabiających i zastosowań transportu pneumatycznego w górnictwie.

Dorobek naukowy Pana Profesora to między innymi ponad 130 publikacji naukowych, 9 publikacji dydaktycznych, 17 patentów, wykłady i referaty na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych oraz ponad 100 prac naukowo-badawczych wykonanych pod Jego kierunkiem dla potrzeb przemysłu. Zdecydowana większość Jego prac naukowych była prowadzona celem rozwiązywania konkretnych problemów zgłoszonych przez Przemysł.

Kontakty Profesora Walerego Szuścika z praktyką datują się już od 1954 roku, kiedy to pracując na Uczelni, został równocześnie zatrudniony w Biurze Projektów BIPROCHEM. Pracę na uczelni Profesor W. Szuścik godził również z zatrudnieniem w Zakładach Konstrukcyjno-Mechanizacyjnych Przemysłu Węglowego (obecnie ITG KOMAG) jako projektant i konstruktor prowadzący, a później w Przedsiębiorstwie Budowy Szybów, w którym pełnił obowiązki Konsultanta Naukowego.

Bogaty dorobek naukowy oraz znajomość praktyki górniczej Profesora W. Szuścika wykorzystana została poprzez aktywną pracę w Komitetach i Komisjach Resortowych powoływanych przez prezesa WUG, Radach Naukowych Jednostek Badawczo-Rozwojowych zaplecza górniczego. Był również członkiem sekcji T12A Komitetu Badań Naukowych. Był wieloletnim członkiem Kolegium Redakcyjnego Przeglądu Górniczego, był Przewodniczącym Rady Programowej czasopisma „Maszyny Górnicze” oraz Redaktorem Działowym Serii: Górnictwo – Zeszytów Naukowych Politechniki Śląskiej.

Przez wiele lat był biegłym sądowym Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, rzeczoznawcą SITG. Był członkiem Komisji ds. Specjalizacji Zawodowej Inżynierów, działającej przy Zarządzie Głównym SITG oraz recenzentem wniosków o przyznanie stopni specjalizacji zawodowej.

Profesor Walery Szuścik współpracował z wieloma zagranicznymi ośrodkami naukowymi, takimi jak:

- Wyższą Szkołą Górniczą-Technicznym Uniwersytetem w Ostrawie,
- Naukowo-Badawczym Instytutem Węglowym w Ostrawie,
- Instytutem Geoniki Czeskiej Akademii Nauk w Ostrawie,
- Wydziałem Górniczym Uniwersytetu Technicznego w Koszycach,
- Wydziałem Górniczym Akademii Górniczej w Miskolcu,
- Wydziałem Górniczym Akademii Górniczej we Freibergu,
- Wydziałem Górniczym Politechniki Reńsko-Westfalskiej w Akwizgranie,
- Wydziałem Górniczym w Tuzli,
- Wydziałem Górniczym w Lublanie,
- Wydziałem Górniczym Uniwersytetu w Belgradzie,
- Moskiewskim Państwowym Uniwersytetem Górniczym.

Promocja doktorska, Gliwice 1962

Moskiewski Państwowy Uniwersytet Górniczy
Doktor Honoris Causa – 1995 r.

W charakterze specjalisty zapraszano Profesora W. Szuścika na kopalnie Czechosłowacji, Jugosławii, Niemiec, Węgier, Rosji, Ukrainy i Kazachstanu.

Był członkiem Komitetu Górnictwa PAN oraz Komisji Górniczej przy Oddziale PAN w Katowicach – pracował w czterech sekcjach tematycznych.

Na podkreślenie zasługuje również wkład Pana Profesora w rozwój i działalność Towarzystw Naukowych i Technicznych. Szczególnie aktywnie Profesor W. Szuścik działał w Polskim Towarzystwie Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej. Przez 22 lata pełnił różne funkcje w Zarządzie Gliwickiego Oddziału PTMTiS, w tym przez 10 lat (5 kolejnych kadencji) był Przewodniczącym tego Oddziału. Jedną z form działalności Oddziału Gliwickiego PTMTiS, w którą Pan Profesor bardzo się zaangażował, to corocznie organizowane Sympozja pod hasłem „Modelowanie w Mechanice”. Konferencje te zdobyły sobie ustaloną renomę w kraju i zagranicą. Od ponad dwudziestu lat Profesor W. Szuścik był członkiem Zarządu Głównego PTMTiS.

Ponadto, Profesor Walery Szuścik należał do Międzynarodowego Towarzystwa Mechaniki Skał. Od 1996 roku był członkiem International Higher Education Academy of Sciences.

Znacząca jest również Jego działalność społeczna na rzecz środowiska, w którym żył i pracował. Był założycielem Stowarzyszenia Wychowanków Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej. W Zarządzie Stowarzyszenia pracował do 1976 roku. Powierzano mu różne odpowiedzialne funkcje, między innymi przez 8 lat był Prezesem Zarządu. W 1976 roku współdziałał przy utworzeniu Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej. Przez 5 lat był Prezesem Zarządu Głównego Stowarzyszenia. W uznaniu zasług położonych dla tej organizacji nadano Panu Profesorowi godność Honorowego Prezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej.

W uznaniu zasług dla rozwoju nauk górniczych, całokształt działalności naukowej, dydaktycznej i społecznej, Profesor Walery Szuścik został odznaczony między innymi:

- Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski,
- Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski,

- Złotym Krzyżem Zasługi,
- Medalem Edukacji Narodowej,
- Srebrną i Złotą Odznaką „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego”,
- Odznaką „Zasłużonemu dla Politechniki Śląskiej”,
- Odznaką „Zasłużony Pracownik ZKMPW”,
- Złotą Odznaką „Zasłużony dla Górnictwa”.

Posiada również stopień górniczy Generalnego Dyrektora Górniczego I. stopnia.

Wkład Pana Profesora w rozwój nauk związanych z Górnictwem i rozwój współpracy naukowo technicznej w zakresie górnictwa doceniony został również za granicą.

W 1995 roku Profesor Walery Szuścik został uhonorowany tytułem Doktora Honoris Causa przez Senat Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu Górniczego.

W 1998 roku Rektor VŠB-TU w Ostrawie w uznaniu zasług w rozwoju współpracy pomiędzy VŠB a Politechniką Śląską oraz za działalność pedagogiczną i naukową, wyróżnił Profesora W. Szuścika medalem Georga Agricoli – najwyższym odznaczeniem nadawanym przez tę uczelnię.

W 1999 r. otrzymał Srebrny Medal Uniwersytetu Technicznego w Koszycach.

Przejęcie z końcem roku akademickiego 1999/2000, na emeryturę spowodowało jedynie „formalną” zmianę w aktywnym życiu Prof. dr hab. inż. Walerego Szuścika, dr. h.c. Nadal prowadził zajęcia dydaktyczne, regularnie uczestniczył w posiedzeniach Rady Wydziału Górniczego i Geologii, Koła Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej przy Wydziale Górniczego i Geologii, Gliwickiego Oddziału PTMTiS. Uczestniczył w zebraniach Zakładu Zastosowań Mechaniki w Górnictwie.

Bardzo bliskie były Panu Profesorowi nasze codzienne troski i radości. Zawsze potrafił znaleźć czas, by porozmawiać o naszych problemach, nie tylko zawodowych, wesprzeć radą, zachęcić do dalszej pracy i pomóc odnaleźć tę jaśniejszą stronę rzeczywistości.

Dziękujemy Panu Panie Profesorze !

*dr hab. inż. Witold Biały prof. Pol. Śl.
Politechnika Śląska*